

Bezprawność działania organów podatkowych

3 czerwca 2022 r.

**MAKING AN
IMPACT THAT
MATTERS**

since 1845

Prowadzący

Bartosz Barański

Partner w zespole Postępowań Spornych
Radca prawny

Bartosz jest doświadczonym pełnomocnikiem procesowym z wieloletnim doświadczeniem. Występował przed organami administracji publicznej, sądami cywilnymi oraz administracyjnymi. Reprezentował klientów również przed Trybunałem Sprawiedliwości Unii Europejskiej, Europejskim Trybunałem Praw Człowieka oraz Trybunałem Konstytucyjnym.

Agenda

01. Pojęcie bezprawności

02. Przegląd poglądów prezentowanych w orzecznictwie

Pojęcie bezprawności

„Dominuje przekonanie, że bezprawność oznacza sprzeczność z prawem lub z zasadami współżycia społecznego”

G. Karaszewski [w:] Kodeks cywilny. Komentarz aktualizowany, red. J. Ciszewski, P. Nazaruk, LEX/el. 2022, art. 415.

Pojęcie bezprawności

Artykuł 417 § 1 KC:

„Za szkodę wyrządzoną przez **niezgodne z prawem** działanie lub zaniechanie przy wykonywaniu władzy publicznej ponosi odpowiedzialność Skarb Państwa lub jednostka samorządu terytorialnego lub inna osoba prawna wykonująca tę władzę z mocy prawa.”

Artykuł 417(1) § 2 KC:

„Jeżeli szkoda została wyrządzona przez wydanie prawomocnego orzeczenia lub ostatecznej decyzji, jej naprawienia można żądać po stwierdzeniu we właściwym postępowaniu ich **niezgodności z prawem**, chyba że przepisy odrębne stanowią inaczej.”

Przegląd poglądów prezentowanych w orzecznictwie

Wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 23 maja 2014 r., I ACa 795/12

Przesłanka niezgodności z prawem musi być rozumiana w sposób właściwy dla prawa cywilnego, tj. jako sprzeczność działania lub zaniechania z porządkiem prawnym sensu largo, co wyklucza możliwość jakiegokolwiek dyferencjacji skali czy stopnia bezprawności zachowania.

Nie ma uzasadnionych podstaw do takiej wykładni art. 417 § 1 k.c., która łączyłaby odpowiedzialność odszkodowawczą Skarbu Państwa za szkodę wyrządzoną w wyniku niezgodnego z prawem zachowania lub zaniechania jedynie do wypadków, w których niezgodność z prawem ma charakter rażący. Dla odpowiedzialności odszkodowawczej Skarbu Państwa na podstawie art. 417 § 1 k.c. za szkodę wyrządzoną w wyniku niezgodnego z prawem wydania nieprawomocnego orzeczenia istotna jest jedynie okoliczność, czy strona nie mogła zapobiec jej powstaniu lub rozmiarom przy pomocy przysługujących jej środków prawnych.

Przegląd poglądów prezentowanych w orzecznictwie

Wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 22 października 2020 r.,
I ACa 503/19

Wyrok sądu administracyjnego z dnia 19 grudnia 2019 r. przesądził o bezprawności działania urzędu kontroli skarbowej, wskazując w swym uzasadnieniu na wadliwość dokonanej przez urząd kontroli skarbowej i Ministra Finansów wykładni spornych przepisów ustawy o podatku VAT. Sąd okręgowy był związany tym rozstrzygnięciem.

Zgodnie bowiem z art. 170 prawa o postępowaniu przed sądami administracyjnymi prawomocne orzeczenie sądu wiąże zarówno organy państwowe, jak i wszystkie sądy, co oznacza, że muszą one brać pod uwagę fakt istnienia i treść prawomocnego orzeczenia sądu oraz ogół skutków prawnych z niego wynikających. Konsekwencją wydania tego orzeczenia był zwrot powodowi nadpłaconego podatku. Natomiast fakt, że powyższe orzeczenie nie stanowi prejudykatu, jest bez znaczenia w świetle przesłanek z art. 417 § 1 k.c.

W ocenie sądu apelacyjnego wydanie przez urząd kontroli skarbowej protokołu kontroli, w którym wyknięto stwierdzone w deklaracjach podatkowych uchybienia, a następnie wezwanie powoda do złożenia korekty deklaracji, stanowiły działania o charakterze kontrolnym. Trafnie zatem zostały uznane za akty władcze podmiotu prawa publicznego podejmowane przy wykonywaniu władzy publicznej.

W ocenie sądu apelacyjnego nie budzi natomiast wątpliwości, że w niniejszej sprawie źródłem szkody było działanie urzędu kontroli skarbowej przy wykonywaniu władzy publicznej, które nie przybrało formy konkretnej, ostatecznej decyzji administracyjnej.

Przegląd poglądów prezentowanych w orzecznictwie

Wyrok Sądu Okręgowego w Olsztynie z dnia 18 grudnia 2015 r., I C 109/15

Sąd rozpoznający sprawę odszkodowawczą nie jest uprawniony do indywidualnej oceny legalności konkretnej decyzji czy wyroku stanowiącego źródło szkody.

Skoro bowiem ustawa wiąże oznaczone skutki prawne z obowiązywaniem instytucji prawomocności orzeczenia, a jednocześnie reguluje zasady i sposób wzruszania takiego orzeczenia z powodu bezprawności, to prawna skuteczność takich orzeczeń nie może być kwestionowana i podważana bezpośrednio w procesie odszkodowawczym, z pominięciem szczególnych zasad postępowania przewidzianego do kontroli prawomocnych orzeczeń.

Powódka legitymuje się prejudykatem w stosunku do obu spornych decyzji podatkowych, a mianowicie dnia 24 kwietnia 2014 r. Dyrektor IS uchylił w całości ostateczną decyzję z dnia 19 października 2009 r. oraz poprzedzającą ją decyzję Dyrektora (...) z dnia 2 czerwca 2006 r., a następnie umorzył postępowanie w przedmiotowej sprawie. W konsekwencji uznać należało, że w zakresie wspomnianej decyzji Dyrektora IS i poprzedzającej jej decyzji Dyrektora (...) powódka spełniła podstawową przesłankę odpowiedzialności Skarbu Państwa, o której mowa w art. 417 1 § 2 k.c.,

Przegląd poglądów prezentowanych w orzecznictwie

Wyrok Sądu Okręgowego w Kielcach z dnia 18 kwietnia 2016 r., II Ca 200/16

Co do zasady, pozwany odpowiada zatem za niezgodne z prawem prowadzenie egzekucji, mieszczące się w ogólnej definicji czynu niedozwolonego zawartej w hipotezie normy prawnej przepisu art. 417 k.c., określonego jako niezgodne z prawem działanie przy wykonywaniu władzy publicznej.

Działania pozwanego w postępowaniu egzekucyjnym prowadzonym przeciwko stronie powodowej po 31 grudnia 2014 roku należało uznać za bezprawne. Zatem czynności egzekucyjne, stanowiące realizację dokonanego zajęcia, podjęte w styczniu 2015 roku, a polegające na pobraniu przekazanych przez Bank (...) SA należności nie miały podstawy prawnej. Skoro bowiem zobowiązanie powodowej Spółki wygasło z dniem 31 grudnia 2014 roku z mocy prawa, ze względu na upływ terminu przedawnienia, zgodnie z art. 70 § 1 i 4 Ordynacji podatkowej, to organ egzekucyjny powinien był z urzędu umorzyć postępowanie egzekucyjne na podstawie

Dziękuję za uwagę!

Bartosz Barański

Partner w zespole Postępowań Spornych

Radca prawny

T: +48 606 234 575

E-mail: bbaranski@deloittece.com

Deloitte.

Legal

O Deloitte

Deloitte odnosi się do jednej lub więcej firm Deloitte Touche Tohmatsu Limited ("DTTL"), jej globalnej sieci firm członkowskich oraz ich podmiotów powiązanych (zwanym łącznie "organizacją Deloitte"). DTTL (zwana również "Deloitte Global") oraz każda z jej firm członkowskich i podmiotów powiązanych są prawnie oddzielnymi i niezależnymi podmiotami, które nie mogą się wzajemnie zobowiązywać ani wiązać w stosunku do osób trzecich. DTTL i każda firma członkowska DTTL oraz podmiot powiązany ponoszą odpowiedzialność wyłącznie za własne działania i zaniechania, a nie za działania i zaniechania innych podmiotów. DTTL nie świadczy usług na rzecz klientów. Więcej informacji można znaleźć na stronie www.deloitte.com/about.

Deloitte Legal, Ostrowski, Gizicki i Wspólnicy sp.k jest praktyką prawną Deloitte Legal w Polsce. Deloitte Legal oznacza praktyki prawne firm członkowskich DTTL, ich spółek stowarzyszonych lub podmiotów powiązanych, które świadczą usługi prawne. Dokładny charakter tych relacji i świadczenia usług prawnych różni się w zależności od jurysdykcji, aby zapewnić zgodność z lokalnymi przepisami prawa i regulacjami zawodowymi. Każda praktyka prawnicza Deloitte Legal jest prawnie odrębna i niezależna oraz nie może zobowiązywać żadnej innej praktyki prawniczej Deloitte Legal. Każda praktyka prawna Deloitte ponosi odpowiedzialność wyłącznie za swoje własne działania i zaniechania, a nie za działania i zaniechania innych praktyk prawnych Deloitte. Z przyczyn prawnych, regulacyjnych i innych nie wszystkie firmy członkowskie, ich oddziały lub podmioty powiązane świadczą usługi prawne lub są związane z praktykami prawnymi Deloitte. Deloitte jest wiodącym globalnym dostawcą usług audytorskich i atestacyjnych, konsultingowych, doradztwa finansowego, doradztwa w zakresie ryzyka, doradztwa podatkowego oraz usług pokrewnych. Nasza globalna sieć firm członkowskich i podmiotów powiązanych w ponad 150 krajach i terytoriach (zwanym łącznie "organizacją Deloitte") obsługuje cztery z pięciu firm znajdujących się na liście Fortune Global 500®. Dowiedz się, jak około 312 000 osób zatrudnionych w Deloitte wywiera wpływ, który ma znaczenie na www.deloitte.com.

Niniejszy komunikat zawiera wyłącznie informacje ogólne i żadna z firm Deloitte Touche Tohmatsu Limited ("DTTL"), jej globalna sieć firm członkowskich lub podmiotów z nimi powiązanych (zwanym łącznie "organizacją Deloitte") nie świadczy za jego pośrednictwem profesjonalnych porad ani usług. Przed podjęciem jakiegokolwiek decyzji lub działań, które mogą mieć wpływ na Państwa finanse lub działalność gospodarczą, powinni Państwo skonsultować się z wykwalifikowanym profesjonalnym doradcą.

DTTL, jej firmy członkowskie, podmioty powiązane, pracownicy i agenci nie ponoszą odpowiedzialności za jakiegokolwiek straty lub szkody powstałe bezpośrednio lub pośrednio w związku z opieraniem się przez jakąkolwiek osobę na niniejszym komunikacie. DTTL i każda z firm członkowskich oraz podmioty z nimi powiązane są prawnie oddzielnymi i niezależnymi podmiotami.